

ARTYKUŁ REDAKCYJNY

KRONIKA EPIDEMIOLOGICZNA
– ŚWIADEK ZMIAN PRZEBIEGU CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Początek istnienia Przeglądu Epidemiologicznego sięga 1920 roku, kiedy za zgodą Ministerstwa Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Epidemiologiczny (obecnie Państwowy Zakład Higieny) przystąpił do wydawania tego kwartalnika.

Reprodukujemy pierwszą stronę, pierwszego zeszytu, pierwszego tomu naszego pisma. Chcemy zwrócić uwagę na zdanie: „świat trawiony gorączką przeobrażeń wewnętrznych usiłuje w każdej dziedzinie z nagromadzonych przez ten okres faktów i obserwacji pojedynczych wysnuć pewną syntezę”. Nagromadzone fakty to przecież między innymi liczby zarejestrowanych zachorowań i zgonów na choroby zakaźne, opisane pod względem czasu, miejsca i okoliczności ich występowania z wyszczególnieniem rozlicznych cech demograficzno-klinicznych osób chorych. Jest pewnym uproszczeniem określanie zbioru tych faktów tylko statystyką.

Już w drugim zeszycie Przeglądu Epidemiologicznego z 1920 roku znajdujemy anons oznajmiający: „Począwszy od 3-go numeru Redakcja zamierza wprowadzić do pisma dział statystyczny. Dział ten zawierać będzie dane dotyczące przebiegu epidemii w Polsce oraz zagranicą. Dla zapoczątkowania pracy w tym kierunku Redakcja podaje w numerze bieżącym statystykę duru plamistego w b. Królestwie Kongresowym z 1919 i na Litwie i Białej Rusi za 1920 rok”.

Zgodnie z zapowiedzią, w trzecim numerze Przeglądu Epidemiologicznego zamieszczono dane dotyczące zachorowań i zgonów w pierwszych dwóch kwartałach 1920 roku w ośmiu okręgach administracyjnych. Dane dotyczyły ospy, duru brzuszego duru wysypkowego (w pierwszym półroczu 138 845 przypadków zachorowań!) duru powrotnego, czerwonki, płonicy, błonicy i zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.

W 1923 roku Przegląd Epidemiologiczny zmienił nazwę na Medycynę Doświadczalną i Społeczną, utrzymując do 1938 roku publikowanie, w miarę upływu czasu rozbudowanej Kroniki Epidemiologicznej. Publikacje te stanowiły unikalne i wartościowe źródło informacji o przebiegu i ewolucji niektórych chorób zakaźnych w okresie międzywojennym i stanowiły przedmiot licznych analiz i porównań epidemiologicznych.

Po 1946 roku dane o zachorowaniach na choroby zakaźne były niekompletne i znacznie rozproszone. Można je było znaleźć między innymi w Rocznikach Statystycznych GUS, w Informacyjnych Biuletynach Epidemiologicznych Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Departamentu Sanitarno-Epidemiologicznego, a później Departamentu Inspekcji Sanitarnej. Były one publikowane w różnej formie, z różną częstotliwością, niekiedy o ograniczonym zasięgu a więc i dostępności, pojawiając się często z dużym opóźnieniem.

PRZEGLĄD EPIDEMJOLOGICZNY

TOM I.

1920.

Nr. 1.

Za zgodą Ministerstwa Zdrowia Publicznego Państwowy Centralny Zakład Epidemiologiczny przystępuje do wydawania „Przeglądu Epidemiologicznego”, dążąc do ujęcia i zobrazowania całokształtu tych zagadnień epidemiologicznych, które powstają obecnie zarówno przed badaczem, jak i przed lekarzem praktykiem, znajdującym się w ogniu walki z epidemją.

Jeśli przyjrzymy się dotychczasowym Ideowym wynikom wojny, to zobaczymy, iż świat trawiony gorączką przeobrażeń wewnętrznych, usiłuje w każdej dziedzinie z nagromadzonych przez ten okres faktów i obserwacji pojedynczych wysnuć pewną syntezę. I w dziedzinie nauki o chorobach zakaźnych myśl współczesna, wzbogacona doświadczeniem wojennym, budować może na pewniejszych i głębszych podstawach. W warunkach tak wyjątkowych, jakimi są czasy obecne, skala napięcia pracy naukowej staje się więcej, niż kiedykolwiek, jawnym sprawdzianem energii narodowej i objawem twórczości społecznej o pierwszorzędnej wartości.

A przytem poza nauką ściśłą każde społeczeństwo posiada obszerną sferę spraw naukowych mniejszego znaczenia; pomimo znacznego zainteresowania się zagranicą zagadnieniami epidemiologicznymi, związanymi z Polską, zagadnienia te powinny być poruszane i opracowywane przeważnie przez polskie siły naukowe.

„Przegląd Epidemiologiczny” dążyć będzie do należytego przedstawiania i oświetlania tych zagadnień zarówno z dziedziny teorii, jak i praktyki.

Pismo to oddajemy badaczom naszym — będzie ono tem, czem je uczynić zdoła twórcza myśl naukowa polska.

W 1974 roku, z inicjatywy prof. dr Jana Kostrzewskiego, Redaktora Przeglądu Epidemiologicznego i przy poparciu ówczesnego Dyrektora Departamentu Inspekcji Sanitarnej MZiOS, doc. dr W. Magdzika, postanowiono przywrócić druk Kroniki Epidemiologicznej w Przeglądzie Epidemiologicznym. W 1975 roku w pierwszym zeszycie rocznika 29 naszego kwartalnika ukazała się wznowiona Kronika obejmująca dane o występowaniu chorób zakaźnych w 1973 roku. Kronika obejmowała szczegółowe omówienie 14 jednostek lub zespołów chorobowych, zawarte na około 50 stronach druku.

W miarę upływu lat, Kronika obejmowała nowe jednostki chorobowe. Dane były coraz lepiej weryfikowane i uwzględniały między innymi dokładniejszą analizę wieku, płci i środowiska chorych z całego obszaru kraju, a nie tylko z wyselekcjonowanych terenów jak to miało miejsce w latach 70-tych. Konfrontowano dane epidemiologiczne z wynikami badań laboratoryjnych i sięgano do informacji z kart chorobowych

Tabela 1. Informacje o niektórych chorobach zakaźnych opublikowane w nr 1 i 24 Kroniki Epidemicznej

Choroba	Kronika Epidemiczna nr 1 - dla 1973 roku			Kronika Epidemiczna nr 24 - dla 1996 roku		
	Liczba zachorowań	% zachorowań < 5 lat	% zachorowań > 15 lat	Liczba zachorowań	% zachorowań < 5 lat	% zachorowań > 15 lat
Odra	196 109	54,1	0,9	639	29,1	19,8
Krztusiec	3 148	50,3	0,1	330	52,1	3,3
Tęžec	121	3,3	95,0	46	0	97,8
Poliomyelitis	44	95,0	0	0	0	0
Świnka	66 656	23,4	6,1	39 596	18,0	5,0
Różyczka	57 251	27,8	9,9	79 286	18,5	6,7
Płonica	27 898	36,0	4,3	20 912	20,9	3,5

i wywiadów epidemiologicznych. Wzrogacono omawianie sytuacji epidemiologicznej o dane dotyczące wykonawstwa szczepień ochronnych, hospitalizacji i in. Zwiększony zakres informacji nie naruszył podstawowej formy Kroniki, którą staraliśmy się zachować bez zmian. Informacje zamieszczane w Kronice Epidemicznej mogą stanowić podstawę do porównawczych analiz i ocen epidemiologicznych.

Tabela 1 pokazuje dane o niektórych chorobach zakaźnych opublikowane w pierwszym (dla 1973 roku) i obecnym (dla 1996 roku) numerze Kroniki Epidemicznej. Kronika zwykle jest publikowana w numerze 1-2 danego tomu i podaje informacje sprzed dwu lat.

Bieżące informacje o chorobach zakaźnych są umieszczane w tzw. „Meldunkach dwutygodniowych”, publikacji Państwowego Zakładu Higieny i MZIOS drukowanych dwa razy w miesiącu.

Dzisiaj oddajemy do rąk Czytelników kolejną Kronikę Epidemiczną, już 24-tą od czasu jej reaktywowania. Kronika bardzo rozrosła się zarówno tematycznie jak i objętościowo i obejmuje obecnie szczegółowe omówienie 21 chorób lub zespołów chorobowych zawarte na prawie 150 stronach druku. Mamy nadzieję, że wzrost objętości jest współmierny do polepszenia wartości merytorycznej.

Kronika Epidemiczna należy obecnie do dużej rodziny biuletynów i informacyjnych publikacji o chorobach zakaźnych wydawanych przez wiele krajów. Jedną z takich publikacji jest dwujęzyczny, angielsko-francuski miesięcznik EUROSURVEILLANCE - European Communicable Disease Bulletin poświęcony chorobom zakaźnym, wydawany przez Wspólnotę Europejską i publikujący analizy i raporty epidemiologiczne, opisy ognisk i epidemii oraz opisy przypadków zachorowań. Adres redakcji Eurosurveillance mieści się w Hospital National de Saint-Maurice, 14, rue du Val d'Osne, 94410 Saint-Maurice, France. Eurosurveillance akceptuje materiały z Polski, należy pisać w języku angielskim lub francuskim. Szeroko znany jest biuletyn Światowej Organizacji Zdrowia w Genewie - Weekly Epidemiological Record jak również Morbidity and Mortality Weekly Report wydawany przez Centers for Disease Control and Prevention w Atlancie, USA.

Poszczególne kraje europejskie wydają następujące biuletyny:

Boletin Epidemiologico Semenal – Hiszpania

Bulletin Epidemiologique Hebdominaire – Francja

Infectieziekten Bulletin – Holandia

Bundesministerium fur Arbeit, Gesundheit und Sociales – Austria

Communicable Disease Report – Anglia z Walią

Communicable Diseases – Północna Irlandia

Smittskydd – Szwecja

Epidemiologisch Bulletin van de Gezondheidsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap
– Belgia

Epidemiologisches Bulletin – Niemcy

EPI – News – Dania

I.D. Bulletin – Irlandia

Infoscan, Southern Communicable Disease Report – Irlandia

Kansanterveys – Finlandia

Ministry of Health, Welfare – Grecja

Notiziario dell'Istituto Superiore de Sanita – Włochy

Saude em Numeros – Portugalia

SCIEH Weekly Report – Szkocja

Redakcja Przeglądu Epidemiologicznego jest w posiadaniu numerów telefonów i faksów wszystkich tych biuletynów i publikacji.

D. Naruszewicz-Lesiuk, A. Gałązka